

4. Нестеренко Н.В. Шляхи вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства / Н.В. Нестеренко, Д.М. Ребрін // Економічний вісник Донбасу : зб. наук. праць. – 2011. – № 3(16). – С. 69-72.

5. Фінанси підприємств / за ред. А.М. Поддєрьогіна. – Вид. 4-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во КНЕУ, 2002. – 571 с.

6. Шкробот М.В. Сутність та основи функціонування системи управління фінансовими ресурсами підприємств / М.В. Шкробот // Маркетинг і менеджмент інновацій : зб. наук. праць. – 2011. – № 3, т. 2. – С. 236-240.

Гаврилко П.П., Соханіч Ф.Ф. Усовершенствование финансового менеджмента в контексте инновационного развития предприятий

Рассмотрены некоторые вопросы совершенствования финансового менеджмента в контексте инновационного развития предприятия; проведены исследования мобилизации и использования финансовых средств предприятий в направлении максимизации их реальных пассивов и активов. Обоснована роль возрастающего значения финансового менеджмента, планирования и прогнозирования финансовой деятельности, а также необходимость финансового управления инновационным развитием как системы принципов и методов разработки и реализации управленческих решений. Установлено, что разработка финансовых моделей оценки и управления финансовыми рисками, как часть общей системы бюджетирования на предприятии, является достаточно надежным инструментом оценки и управления всей системы финансовых рисков на предприятии.

Ключевые слова: финансовый менеджмент, управление финансами, инновационное развитие, финансовые ресурсы, предприятие.

Gavrilko P.P., Sokhanich F.F. The Improvement of Financial Management in the Context of Innovative Development of Enterprises

Some issues of improving financial management in the context of the innovative development of the enterprise are discussed. The investigation of the mobilization and use of financial resources of the enterprises in the direction of maximizing their real assets and liabilities is studied. The role of the growing importance of financial management, planning and forecasting financial performance, as well as the need for the financial management of innovative development as a system of principles and methods for developing and implementing management decisions, is substantiated. The development of financial models of estimation and management financial risks, as part of the general system of budgetary control on an enterprise, is proved to be the reliable enough instrument for estimation and management of all system of financial risks on the enterprise.

Keywords: financial management, innovative development, financial resources, enterprise.

УДК 230.111.66:631.115.006

аспір. Н.Б. Гулаті¹; аспір. Ю.І. Скабодіна² – ІАП НААН, м. Київ

СІЛЬСЬКІ ТЕРИТОРІЇ – ОБ’ЄКТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ЕКОНОМІКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Розглянуто теоретико-методичні засади розвитку сільських територій. Увагу зосереджено на понятійно-категоріальному апараті поняття "сільські території". Відображено результати дослідження рівня вивченості проблемних аспектів розвитку сільських територій на основі детального аналізу науково-допоміжного показника "Проблеми сільських територій". Визначено пріоритетні напрями дослідження сільських територій. Охарактеризовано доцільність вивчення поняття "сільські території" як об'єкта досліджень з економіки природокористування. Запропоновано на основі європейського досвіду здійснити класифікацію сільських територій України на міські, перехідні та сільські райони.

¹ Наук. керівник: ст. наук. співроб. Н.В. Палапа, д-р с.-г. наук

² Наук. керівник: ст. наук. співроб. І.М. Лицур, д-р екон. наук

Ключові слова: сільські території, розвиток сільських територій, економіка природокористування, європейський досвід.

Актуальність теми дослідження. Сьогодні Україна перебуває на стадії загострення політичної та економічної ситуації, а відтак важливих трансформаційних процесів і змін у всіх галузях економіки країни, зокрема аграрної галузі. Сільське господарство, як гарант продовольчої безпеки та економічної незалежності, завжди було і залишається пріоритетним напрямом державної політики.

Якщо досі українське село переживало економічну та соціально-демографічну кризу, то сьогодні ситуація ускладнюється ще й відсутністю чітких та ефективних інструментів для покращення ситуації, а також мінімальним рівнем державної підтримки та інвестицій. Проте однією із найгостріших проблем залишається проблема недослідженості об'єкта дослідження, адже після введення в науковий обіг та практику поняття "сільські території", досі відсутня чітка дефініція та однозначна інтерпретація. Таким чином, еволюція поняття "село" станом на сьогодні досягло рівня поняття "сільських територій", що відрізняється від попереднього багатofункціональністю, багаторівневістю та неоднозначністю, "диференціюються за своїми рисами та властивостями, функціями та іншими ознаками" [1, с. 30].

Оскільки поняття "сільські території" введено в науковий обіг нещодавно, то паралельно із цим поняттям досі вживають такі поняття: сільські населені пункти (поселення), сільські місцевості, сільські селітебні території, сільські сельбищні території, рудеральні зони, сільський сектор. Проте ці поняття тільки частково збігаються за змістом, вони не є ідентичними та тотожними, але є спорідненими і кожне з них характеризує тільки окрему частину об'єкта дослідження [2, с. 11]. Оскільки нас цікавить категорія "сільські території" як об'єкта наукових досліджень з економіки природокористування, то у цій роботі основну увагу зосередимо на цьому об'єкті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Помітний внесок у дослідження розвитку сільських територій та визначення понятійно-категоріального апарату сільських територій зробили О.І. Павлов, М.П. Талавіря, В.В. Юрчишин, І.В. Прокопа, П.Т. Саблук, В.І. Бойко, О.М. Бородіна, Х.М. Притула та інші дослідники.

Мета роботи – аналіз визначення поняття "сільські території" як об'єкта наукових досліджень з економіки природокористування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Невід'ємною складовою частиною сільського господарства є земельні ресурси. Земля, як об'єкт дослідження, є категорією досить складною: "...це і ґрунт та інші природні ресурси, і територія розміщення, і місце буття людини, і надра, і простір над та під нею. Цей розподіл функцій землі на шари підвищує не тільки загальний ефект від її використання, але й економічне значення, а й відповідно і ускладнює правові, економічні та інші відносини, особливо щодо багатofункціональності використання земель сільськогосподарського призначення" – зазначено у проекті документа члена-кореспондента НААН Третяка А.М. "Концептуальні засади розвитку сільськогосподарського землекористування сільських територій" (Київ, 2014). Така ситуація зумовлює актуальність теми нашого дослідження, адже станом на сьогодні, земельні ресурси, що належать до категорії "сільські території" як об'єкт дослідження з економіки природокористування, потребують нових знань та підходів.

Станом на сьогодні були спроби розглянути поняття "сільські території" як об'єкт наукових досліджень, проте отримані результати не дають змоги чітко виокремити, яка територія належить до сільської, а яка ні [3]. Водночас поза увагою залишаються "сільські території" як об'єкт наукових досліджень з економіки природокористування

Проте перед тим як перейти до окресленої проблеми дослідження, доцільно представити результати аналізу пріоритетних напрямів дослідження сільських територій як об'єкта наукових досліджень загалом. З метою визначення рівня вивченості цього питання було проаналізовано науково-допоміжний показник "Проблеми сільських територій" [4], де представлено 362 назви наукових публікацій. Під час складання науково-допоміжного показника використано такі джерела: база даних електронного каталогу НУБіП України "Електронна картотека статей", Науковий вісник НУБіП України НАУ, наукові праці аграрних вишів України та науково-теоретичні журнали (Агроекологічний журнал, Агросвіт, Бухгалтерія в сільському господарстві, Вісник аграрної науки, Економіка АПК, Економіка та держава, Економіка України, Економіст, Землеустрій та кадастр, Землеустрій, кадастр і моніторинг земель, Інвестиції: практика та досвід, Пропозиція, регіональна економіка, Статистика України), де висвітлено проблеми сільських територій упродовж останнього часу (2008-2013 рр.). На основі проаналізованих матеріалів, виділено 10 пріоритетних напрямів дослідження сільських територій та здійснено їх класифікацію відносно частоти рівня досліджуваності (табл.)

Табл. Пріоритетні напрями дослідження сільських територій

№ з/п	Категорія	Частка, %
1	Загальні питання розвитку сільських територій	27
2	Соціально-економічні проблеми сільських територій	19
3	Сталий розвиток сільських територій	13
4	Агротуризм – чинник розвитку сільських територій	12
5	Земельні та трудові ресурси сільських територій	7
6	Управління сільськими територіями	6
7	Підприємництво та антикризове управління сільськими територіями	5
8	Розвиток сільських територій в зарубіжних країнах	4
9	Місцеве самоврядування на сільських територіях	4
10	Фінансові аспекти розвитку сільських територій	3

Насамперед доцільно зосередитись на основних проблемних аспектах поняттєвого апарату сільських територій. Так, менше ніж 5 % поданих публікацій присвячено аналізу понятійного апарату та дефініції категорії "сільські території", що доводить наше твердження про те, що "сільські території" неможливо чітко та однозначно ідентифікувати. На основі аналізу науково-допоміжного показника "Проблеми сільських територій" встановлено, що поняття "сільські території" вжито тільки у половині назв зазначених вище публікацій. Синонімом поняття "сільські території" у більшості праць є поняття "село", і дещо меншою мірою – "сільська місцевість" та "сільські поселення". В окремих випадках вжито такі поняття: "сільські селітебні території", "сільський населений пункт", "сільський регіон", "сільський район", "населені пункти сільських територій", "екосистеми сільських територій", "сільська територіальна одиниця", "аграрні формування сільських територій" та аграрні території.

У рамках цього дослідження, доцільно зауважити, що немає узгодженості серед представників вітчизняної науки у перекладі та використанні англomовного поняття "sustainable rural development", що в більшості наукових публікацій перекладають як сталий розвиток сільських територій. Під англomовними термінами "sustainable development" та "sustainability", що зародилися ще у 70-х роках ХХ ст., розуміють необхідність встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом майбутніх поколінь та збереження навколишнього природного середовища, що базується на системному поєднанні економічних, соціальних та екологічних інтересів суспільства. У контексті цієї тематики зауважимо, що у 2000 р. в Україні було розроблено проект Стратегії сталого розвитку сільських територій. Автори проаналізованих наукових публікацій використовують найчастіше поняття "стабільний розвиток сільських територій" та "комплексний розвиток сільських територій", а також "зрівноважений розвиток сільських територій", "інноваційний розвиток сільських територій" і в окремих випадках "сталий розвиток сільських територій", "стійкий розвиток сільських територій", "збалансований розвиток сільських територій". У 20 % публікацій увагу зосереджено саме на розвитку сільських територій та сільському розвитку – 10 %, а також досить вагомою є частка публікації, спрямованих на регіональний розвиток сільських територій та висвітлення основних аспектів Стратегії сталого розвитку сільських територій. Таким чином, питання перекладу "sustainable rural development" залишається дискусійним через неоднозначність трактування та суті самого поняття.

Досліджуючи фактори впливу на розвиток сільських територій, основний акцент зроблено на аналізі саме економічних та соціально-економічних факторів, далі соціальних (зокрема, факторів, що впливають на розвиток соціальної інфраструктури) та демографічних і соціально-демографічних, і найменше уваги приділено екологічним та еколого-економічним факторам. З наведеного вище можна зробити висновок, що серед проблемних аспектів розвитку сільських територій України пріоритетне місце належить економічним та соціальним факторам. Окрім цього, близько 5 % проаналізованих публікацій присвячено загальним проблемам сільських територій і деградації сільських територій. В окремих працях використано цю категорію як "проблемні сільські території" та "депресивні сільські території".

Наголосимо, що майже 10 % публікації спрямовані на стан та можливі перспективи розвитку трудового потенціалу сільського населення, а також окрему увагу зосереджено на товаровиробниках сільськогосподарської продукції (10 %), місцевому самоврядуванні на сільських територіях (7 %), питаннях правового забезпечення сільських територій (5 %), міжнародному досвіді розвитку сільських територій (5 %) та сільському туризмі (4 %).

Підсумовуючи результати дослідження, зауважимо, що економічні аспекти розвитку сільських територій розглядають, як правило, у комплексі з соціальними проблемами, і в окремих випадках є складовою частиною триєдиної концепції сталого розвитку сільських територій, під якою розуміють економічну, соціальну та екологічну стабільність. Однак для комплексного оцінювання стану сільських територій наразі відсутня система критеріїв та індикаторів кожної складової частини концепції сталого розвитку сільських територій. Оскільки об'єктом нашого дослідження є саме економічні аспекти сільських територій, то

передусім все потрібно встановити, що варто розуміти під сільськими територіями як об'єкта досліджень з економіки природокористування.

Відомий вчений та академік О. Созінов розглядає категорію "сільські території" як невід'ємну складову агросфери. Саме О. Созінов вперше в українському науковому просторі наприкінці ХХ ст. запропонував визначення поняття "агросфера" як нова складовою біосфери, де "...домінують культурні рослини, свійські тварини, оброблені ґрунти і пов'язані з ними організми (бур'яни, комахи, гриби, мікроорганізми, віруси, тваринний світ тощо). До складу агросфери входять також луки, пасовиська, сільські поселення, всі типи агроландшафтів, агробіоценозів і агроєкосистем" [5]. З огляду на це, автор влучно зазначає, що агросфера водночас є категорією природничою (завдяки енергії Сонця та інших природних ресурсів) та соціальною (створена та підтримується діяльністю людини), і займає близько 70 % від загальної території України (зокрема близько 10 % зайнято орними землями, а решту – природними кормовими угіддями). У планетарному масштабі, агросфера займає приблизно 30 % суші земної поверхні. О. Созінов зазначає, що "сучасна агросфера – це не тільки не стільки одна з галузей економіки, скільки частина біосфери з притаманними їй закономірностями кругообігу енергії і речовини, специфічною біотою, де дії людини справляють значно більший вплив, ніж у глобальній біосфері Землі". З огляду на це, можна припустити, що у зв'язку із антропогенною діяльністю людини, агросфера набула рис урбанізованості.

Таким чином, у наукових поглядах О. Созінова простежено чітку тенденцію поєднання аграрної галузі та села як невід'ємних складових частин агросфери. Оскільки з часу виходу цієї статті (2001 р.) минуло 15 років, коли поняття "сільські території" тільки починало входити у науковий обіг, то цілком правомірно вважати, що сільські території, поєднуючи в собі середовище проживання та життєдіяльності людей (село) та прилеглі території, які зайняті сільськогосподарськими угіддями та виробничими об'єктами тощо (аграрної галузь), є складовою частиною агросфери.

Своєю чергою, дослідниця агросфери О. Попова [6] наголошує на тому, що попередні дослідження агросфери характеризувалися тільки територіальним підходом, тоді як соціоекономічний підхід залишався поза увагою дослідників. Аналізуючи етимологію поняття "агросфера", О. Попова акцентує на поєднанні галузевого (де відбувається аграрна діяльність) та територіального (фізична ознака об'ємності: простір, середовище) аспектів. При цьому відбувається певний вплив діяльності на сільське населення і навколишнє середовище. Таким чином, автор розглядає агросферу як соціоекономічну систему, оскільки "соціум проживає в агросфері", а також агросфера є джерелом отримання продовольства та промислової сировини. О. Попова дуже коректно виділяє такі складові частини агросфери – аграрне виробництво (економічний аспект – основна складова), людський потенціал агросфери (соціальний аспект) та агроландшафти. Далі автор зазначає, що економічний та соціальний аспекти мають бути взаємозалежними та взаємопосилючими, що підвищить рівень розвитку сільських громад, територій і навколишнього природного середовища. На нашу думку, автору доцільно було б зробити наголос і на екологічному аспекті (стан агроландшафтів). Щоправда, про триєдину концепцію сталого розвитку агросфери йдеться наприкінці статті, де автор вживає поняття "аграрна соціоекономіко-екологічна система".

Невирішеним залишається питання щодо територіальних границь сільських територій, адже будучи невід'ємною складовою частиною агросфери, сільські території мають обмежуватися певними границями, тобто мають мати межі. Проте на рівні адміністративно-територіального устрою важко чітко визначити межі між міською та сільською територією. У зв'язку з цим відсутня система критеріїв та індикаторів, за якими можна було б у просторі і часі відслідковувати рівень розвитку сільської території – на рівні місцевому (адміністративного району), регіональному (окремої області) та загальнодержавному. Зауважимо, що деякі спроби провести таку класифікацію уже були. Так, О.І. Павлов, беручи до уваги геопросторову організацію суспільства, пропонує таку ієрархічну систему сільського розселення на сільських територіях: низову, районну, міжрайонну, обласну [1, с. 24].

Академік УААН В. Юрчишин одним із перших підійшов до термінологічного інструментарію поняття "сільські території" комплексно, поєднуючи просторові характеристики території та її функціонування. Дослідник виокремив такі основні її компоненти: соціальний осередок (сільська громада, соціально-побутовий, виробничий, адміністративний, культурний та ін.), а також сільськогосподарські та інші угіддя поза межами сільських поселень із розташованими на них виробничими об'єктами, а також органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями. "Сільська територія являє собою складну і багатофункціональну природну, соціально-економічну та виробничо-господарську структуру" [7, с. 4, 6-7]. З огляду на це, можна зробити висновок про диференціацію між поняттям "село" (межі території населеного пункту) та "сільські території" (межі території населеного пункту і сільськогосподарські та інші угіддя, виробничі та інші об'єкти, що знаходяться за межами території населеного пункту).

Таким чином, аналізуючи поняття "сільські території", ми прийшли до висновку, що сільські території – це частина агросфери, обмежена адміністративно-територіальними границями з певним рівнем урбанізації.

Оскільки вітчизняна наукова спільнота досі не визначила межі "сільських територій", то доцільно скористатися досвідом європейських країн, де на основі концепції регіонів Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) прийнято поділяти сільські території (rural areas) на такі три групи: міського типу (urban), перехідного типу (intermediate) та сільського типу (rural). Статистичний комітет ЄС (Євростат) пропонує нову типологію країн ЄС "міста-села", розроблену Європейською Комісією. Залежно від густоти та кількості населення, класифікація країн здійснюється на таких 3 рівнях: міські, перехідні та сільські регіони [8].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Незважаючи на очевидну економічну доцільність і гостру соціальну потребу у розвитку сільських територій в Україні відсутній комплексний підхід до подолання кризових явищ на сільських територіях. Така ситуація зумовлена недостатнім рівнем вивчення об'єкта дослідження. Особливо це стосується категорії "сільські території" як об'єкта наукових досліджень з економіки природокористування, де знаходиться основне джерело виробництва – земля (родючий ґрунт), тобто сільськогосподарські угіддя. Беручи до уваги той факт, що в Україні межі сільських територій є умовними, то доцільно запозичити європейський досвід класифікації сільських територій на міські, перехідні та сільські райони у розрізі областей, адміністративних районів та сільських населених пунктів. Зауважимо, що сільські терито-

рії, як об'єкт наукових досліджень з економіки природокористування, потребує індивідуального підходу не тільки щодо вивчення та дослідження, але й відповідних програмних документів та фінансування з боку державних органів влади. Для цього насамперед потрібно розмежувати поняття сільське господарство та розвиток сільських територій як два окремих об'єкти для дослідження та розробити дієві механізми для покращення їхнього стану.

Література

1. Павлов О.І. Сільські території України: історична трансформація парадигми управління : монографія / О.І. Павлов. – Одеса : Вид-во "Астропринт", 2006. – 360 с.
2. Талавира М.П. Організаційно-економічний механізм державної підтримки розвитку сільських територій : монографія / М.П. Талавира. – К. : Вид-во НАУ, 2008. – 384 с.
3. Гнатів Н.Б. Проблемні аспекти дослідження сільських територій / Н.Б. Гнатів // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Сер.: Економічні науки. – Херсон : Вид-во ХДУ. – 2014. – Вип. 9, ч. 6. – С. 130-133.
4. Проблеми сільських територій: науково-допоміжний показник (за 2008-2013 рр., в кількості 362 документи українською та російською мовами / уклад. Л.П. Полозенко. – К. : Вид-во НУБіП, 2013. – 30 с.
5. Созінов О. Агросфера України у XXI столітті / О. Созінов // Вісник Національної академії наук України : зб. наук. праць. – 2001. – № 10. – С. 7-16. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vnanu_2001_10_3.pdf.
6. Попова О. Агросфера: соціоекономічний зміст і засади сталого розвитку / О. Попова // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2012. – № 5. – С. 73-84.
7. Юрчишин В.В. Сільські території як системо утворюючі фактори розвитку аграрного сектору економіки // Економіка АПК : Міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2005. – № 3. – С. 3-10.
8. A typology of rural areas in Europe [Electronic resource] / European Commission – Mode of access. [Electronic resource]. – Mode of access http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Urban-rural_typology.

Гнатів Н.Б., Скабодина Ю.И. Сельские территории – объект научных исследований в области экономики природопользования

Рассмотрены теоретико-методические основы развития сельских территорий. Внимание сосредоточено на понятийно-категориальном аппарате понятия "сельские территории". Отражены результаты исследования уровня изученности проблемных аспектов развития сельских территорий на основе детального анализа научно-вспомогательного указателя "Проблемы сельских территорий". Определены приоритетные направления исследования сельских территорий. Охарактеризована целесообразность изучения понятия "сельские территории" как объекта исследований в области экономики природопользования. Предложено на основе европейского опыта осуществить классификацию сельских территорий Украины на городские, переходные и сельские районы.

Ключевые слова: сельские территории, развитие сельских территорий, экономика природопользования, европейский опыт.

Gnativ N.B., Skabodina U.I. Rural Areas as an Object of Scientific Research in the Field of Environmental Economics

Some theoretical and methodological principles of rural development are considered. Attention is focused on the conceptual and categorical apparatus of the concept of "rural areas". Research results of the previous study of problematic aspects of rural development on the basis of the detailed analysis of scientific and supplementary guide "The Problems of Rural Areas" are described. The priority directions of investigations of rural areas are defined. The practicability to study the "rural areas" concept as an object of research in the field of environmental economics is characterised. The classification of rural areas in Ukraine is proposed to carry out according to the typology of urban, intermediate and rural regions on the basis of the European experience.

Keywords: rural areas, rural development, environmental economics, European experience.

УДК 364.01

Доц. О.Г. Гупало, канд. екон. наук;
аспір. О.Б. Жук – Львівська державна фінансова академія

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Розкрито сутність понять "соціальна політика" та "модель соціальної політики держави". Проаналізовано основні особливості світових моделей соціальної політики держави та визначено підхід до побудови оптимальної моделі соціальної політики в Україні, яка відповідала б сучасним реаліям. Встановлено, що модель соціально орієнтованої економіки України має бути синтезом ліберальної, консервативно-корпоративної та соціал-демократичної моделей, тобто вона буде автентичною, при цьому орієнтуватиметься на ознаки, властиві зазначеним вище моделям.

Ключові слова: соціальна політика, соціальний захист, модель соціальної політики держави, соціально орієнтована економіка.

Постановка проблеми. У своїй праці "Основи соціальної політики" український дослідник В.А. Скуратівський наводить визначення соціальної політики як "системи управлінських, регулятивних, саморегулятивних способів та форм діяльності суб'єктів, сукупності принципів, рішень, дій, що втілюються у соціальних програмах й соціальній практиці з метою задоволення соціальних потреб, збалансування соціальних інтересів людини, соціальних груп суспільства, досягнення соціальних цілей, вирішення соціальних завдань, формування соціальних цінностей" [1]. Таке визначення відображає системне уявлення про феномен соціальної політики. Водночас ефективність вирішення нагальних соціальних проблем і досягнення визначених державою соціальних цілей залежить, насамперед, від моделі соціальної політики, яку проводить держава.

Сучасні моделі соціальної політики відрізняються ступенем втручання держави у соціально-економічну сферу суспільства та ступенем соціальної захищеності громадян, забезпеченості свободи соціального вибору різних верств населення та впливу соціальних процесів на економічний розвиток країни.

Реалізація державної соціальної політики в Україні потребує вивчення світового досвіду та його адаптації до українських реалій. Тому сьогодні перед науковцями стоїть завдання проаналізувати світові моделі соціальної політики і якнайшвидше отримати відповідь на питання: "Яка ж із діючих світових моделей соціальної політики буде відповідати сучасним вимогам українського суспільства?". Зазначимо, що розвиток прогресивної та ефективної моделі соціальної політики є одним з основних показників добробуту громадянського суспільства та позиції країни на міжнародній арені.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розгляду моделей соціальної політики дослідили В. Скуратівський [1], А. Шевчук [2], М. Головатий [3], О. Новікова [4], О. Беляєв [5], Т. Семигіна, В. Єлагін, Е. Гансова та ін. також Р. Тітмусс [6], Р. Мішра [7], Г. Еспінг-Андерсен [8], У. Лоренц [9], М. Кшеужопольські [10], В. Джордж та Р. Уїлдінг [11], Ф. Вільямс, М. Феррер, Н. Фернісс, Т. Тілтон, В. Гордін [12], Ю. Тимофеев [13], Н. Волгін та ін. Однак, на наш погляд, питання формування єдиної соціальної моделі в умовах розширення впливу глобалізаційних та інтеграційних процесів набувають особливої значущості та актуальності.

Мета роботи – дослідження класифікацій світових моделей соціальної політики держави та визначення підходів до побудови оптимальної моделі соціальної політики в Україні, яка відповідала б сучасним реаліям.